

Asutaja ootused Sihtasutusele Viljandi Muuseum

❖ Sissejuhatus

Riigi kui asutaja ootused sihtasutusele tulenevad strateegiast „Eesti 2035“, „Kultuuri arengukavast 2021–2030“, Rahvusvahelise Muuseumide Nõukogu ICOM muuseumide eetikakoodeksist ning muuseumiseadusest.

Eesti Vabariik, asutajaõiguste teostajana Kultuuriministeerium, seab sihtasutusele kolm peamist eesmärki:

- tagada riigile kuuluva muuseumikogu pikaajaline säilimine, arendamine, uurimine ning vahendamine;
- järgida sotsiaalse vastutuse põhimõtteid ning head juhtimistava;
- tagada muuseumi jätkusuutlik majandustegevus.

Eesmärgid ja põhimõtted on allpool teemade lõikes lahti kirjutatud. Asutaja ootuste täitmise eest vastutavad sihtasutuse nõukogu ja juhatus. Täitmise seire toimub igal aastal perioodil veebruar–märts, st enne majandusaasta aruande kinnitamist sihtasutuse nõukogus. Asutaja ootusi uuendatakse vajaduse korral.

❖ Riigi osalemise põhjused sihtasutuse asutamisel

Riik asutab Sihtasutuse Viljandi Muuseum, et tagada sihtasutuse avaliku funktsiooni täitmine, milleks on vara valitsemise ja kasutamise kaudu ajaloolise Viljandimaa ja kultuuriloolise Mulgimaaga seotud kultuuripärandi kogumine, säilitamine, uurimine ja vahendamine. Riigile kuuluvasse muuseumikogusse, mida sihtasutus hakkab kasutama halduslepingu alusel, kuulub väärtuslik osa Eesti kultuuripärandist, mille hoidmine ja arendamine on avalik huvi. Sihtasutuse missioon on aidata kaasa kultuuripärandi väärtustamisele ühiskonnas, kohaidentiteedi hoidmisele ja tugevdamisele ning Viljandi kui kultuuriliselt mitmekesise linna arengule.

❖ Strateegilised valdkondlikud eesmärgid

Sihtasutuse eesmärkide täitmist jälgitakse järgmiste võtmeindikaatorite¹ alusel:

- 1) külastajate rahulolu;
- 2) töötajate rahulolu.

Täpsemad valdkonnapõhised ootused Sihtasutusele Viljandi Muuseum on järgmised:

1. Pakkuda koostöövõimalusi piirkonna asutustele ja muudele organisatsioonidele ning seeläbi suurendada muuseumi kogukondlikku mõju.

Tulemusindikaatorid:

- 1.1. Toimunud koostööprojektide arv
- 1.2. Koostööpartnerite rahulolu

2. Hoida kogumispõhimõtted ajakohased ja täiendada muuseumikogu järjepidevalt kogumispõhimõtete alusel.

Tulemusindikaatorid:

- 2.1. Uute museaalide vastavus kehtivatele kogumispõhimõtetele
- 2.2. Muuseumikogu täiendamise otsuste põhjendus

3. Säilitada muuseumikogu turvalistes ja stabiilsetes tingimustes.

Tulemusindikaatorid:

- 3.1. Nõuetekohast säilitamist tagava hoidlapinna osakaal hoidlate kogupinnast
- 3.2. Rahuldava füüsilise seisukorraga museaalide osakaal museaalide koguarvust

¹ Kultuuriministeeriumi, sihtasutuse nõukogu ja juhatuse koostöös koostatakse pärast sihtasutuse asutamist asutaja ootuste dokumendi lisa, mis määratleb võtme- ja tulemusindikaatorite arvestuse metoodika ning indikaatorite baas- ja sihttasemed.

4. Võimaldada huvilistele ligipääs muuseumikogule ja algetada muuseumikoguga ja/või muuseumi uurimisteemaga seotud uurimisprojekte.

Tulemusindikaatorid:

- 4.1. Foto- ja dokumendikogu kättesaadavus MuIS-is
- 4.2. Uurimisprojektide arv aastas, sh koostööprojektide arv
- 4.3. Uurimistööde konsultatsioonide arv

5. Pakkuda muuseumi missioonist, kogust ja teemadest lähtuvaid haridustegevusi ning unikaalset ja inspireerivat näituseprogrammi.

Tulemusindikaatorid:

- 5.1. Muuseumi külastajate arv aastas, sh eraldi tasuliste ja tasuta külastajate arv
- 5.2. Haridustegevustes osalejate rahulolu pakutud tegevustega
- 5.3. Aasta jooksul haridustegevusest osa saanud laste ja noorte arv
- 5.4. Aasta jooksul haridustegevusest osa saanud täiskasvanute arv

6. Tagada muuseumikogusse kuuluvate autoriõigustest vabade teoste digikujutiste vabakasutus.

Tulemusindikaatorid:

- 6.1. MuIS-is on määratud õiged litsentsid
- 6.2. Muuseumi veebilehel on vabakasutuse kohta asjakohane selgitus

7. Hoida muuseumi näitused külastajatele avatud vähemalt kuuel päeval nädalas, sh nädalavahetustel ja üldjuhul ka riigipühadel, ning iga nädal vähemalt ühel tööpäeval kauem kui kella 18.00-ni. Erandeid võib teha madalhooajal ning väljaspool Viljandit asuvate filiaalide puhul.

Tulemusindikaator:

- 7.1. Muuseumi lahtiolekuajad filiaalide lõikes

8. Lähtuda kõigi teenuste pakkumisel ligipääsetavuse ja universaalsaidisaini põhimõtetest arvestamaks kasutajate vajadustega kogu nende elukaare ulatuses: lapsed, eakad, erivajadusega inimesed, lapsevanemad, ajutise tegevuspiiranguga inimesed, erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesed ja kõik teised. Analüüsida teenuseid nn suutlikkussurvest ja kogemuse terviklikkusest lähtudes: st millist võimekust või suutlikkust iga konkreetne teenus kasutajalt igas üksikus kasutusetapis nõuab ning kuidas on võimalik teenust kõigile kasutajasõbralikumaks muuta või alternatiive pakkuda. Suuremaid investeeringuid nõudvate muudatuste puhul koostada tegevuskava.

Tulemusindikaator:

- 8.1. Enesehindamine kõigi teenuste lõikes, tegevuskava koostamine puuduste likvideerimiseks ja selle täitmine

9. Vähendada muuseumi keskkonnajalajälge.

Tulemusindikaatorid:

- 9.1. Elektri- ja soojusenergia kasutus aastas
- 9.2. Vee kasutus aastas
- 9.3. Jäätmete liigiti kogumine
- 9.4. Keskkonnahoidlike hangete osakaal kõigist hangetest aastas
- 9.5. „Rohelise muuseumi“ ja/või „Rohelise võtme“ märgise saamine/hoidmine

❖ **Finantseesmärgid**

Kasumi teenimine ei ole sihtasutuste tegevuseesmärk. Vaatamata sellele on vaja jälgida, et sihtasutus tegutseks oma eesmärkide saavutamisel neile eraldatud rahaliste vahenditega võimalikult kulutõhusalt.

Võtmeindikaatorid on järgmised:

- 1) majandustegevusest laekuva tulu osakaal kogutulust (v.a investeeringutoetused);
- 2) projektitoetuste osakaal kogutulust;
- 3) lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja.

Strateegiliste valdkondlike eesmärkide saavutamist ja tegevuse jätkusuutlikkust peavad toetama järgmised finantseesmärgid ja -põhimõtted:

1. Tõhusus ja jätkusuutlikkus:

- a. majandustegevus peab toimuma ressursisäästlikult;
- b. keskpikas ajahorisondis (4 a) summeerituna ei tohi kulude kasv (ilma amortisatsioonita) ületada tulude kasvu.

2. Investeeringupoliitika:

- a. sihtasutuse põhitegevuse arendusliku iseloomuga investeeringuid tehakse lähtudes nõukogu otsusest ning need kaetakse üldjuhul sihtasutuse majandustegevusest laekunud tulust ja avalikest siseriiklikest ja välisvahendite taotlusvoorudest;
- b. kõik plaanitavad investeeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ja arvesse võetud;
- c. arendustegevuste investeeringuotsuste ettevalmistamisel ja alternatiivide analüüsil lähtutakse põhimõttest, et arendusprojekt peab olema jätkusuutlik ja tasuv, st mitte suurendama sihtasutuse püsikulusid määral, mida projekti tulud ei suuda katta;
- d. uute hoonete ehitamisele eelistatakse olemasolevate hoonete (eelkõige mälestiste) renoveerimist.

3. Sihtasutuse eelarve kavandamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et riigi toetust kasutatakse esmajärjekorras lisas 1² loetletud baasteenuste osutamiseks ja asutaja ootuste dokumendis nimetatud strateegiliste valdkondlike eesmärkide saavutamiseks. Lisateenused on teenused, mille osutamine ei ole sihtasutuse põhitegevus. St et sihtasutus võib, aga ei pea neid pakkuma. Muuseumiseaduse (§ 20 lg 2) kohaselt ei tohi lisateenused takistada põhiülesannete täitmist, need peavad olema isetasuvad (soovituslikult kasumlikud) ning nende osutamise otsesteks kuludeks ei või kasutada riigi tegevustoetust.

❖ **Juhtimiskvaliteedi eesmärgid**

Eesmärk on, et sihtasutuse juhtimise ja teenuste kvaliteet tõuseks ning maksumaksja raha oleks seeläbi tõhusalt kasutatud. Oluline on juhatuse ja nõukogu liikmete kompetentsipõhine valimine (esindatud on sisutegevuse, juhtimise, finants, õiguse jm asjakohased kompetentsid), liikmete vastastikune hea koostöö ning tõhus toimimine.

1. Sihtasutus on töötajaid ja koostööpartnereid väärtustav, paindlik, efektiivselt majandatud kaasaegne organisatsioon, mis rakendab sobivat **juhtimissüsteemi** ja **hindab** regulaarselt selle toimimist. Selleks toimub muu hulgas:
 - 1.1. kord aastas **nõukogu esimehe koostöövestlus** juhatuse liikmega;
 - 1.2. vähemalt kord kahe aasta jooksul **nõukogu liikmete enesehindamine** ning **juhatuse liige omakorda annab tagasisidet nõukogu liikmete tööle**³.
2. Sihtasutus lähtub andmete töötlemisel ning infosüsteemide pidamisel, kasutamisel ja arendamisel **avaliku sektori infoturbe nõuetest**⁴ ning **Kultuuriministeeriumi haldusala IKT teenuste korraldamise põhimõtetest**⁵.
Tulemusindikaator: küberhügieeni koolituse (digitesti) läbinud töötajate osakaal aastas kõikidest asutuse töötajatest, kellele test saadeti.
3. Juhatuse liikmele **tulemustasu maksmine on seotud mh asutaja ootuste täitmisega** (on sõlmitud tulemusleping või kokkulepe fikseeritud muul moel).

² On samuti osa eelmises viites nimetatud lisast.

³ Korraldab Kultuuriministeerium.

⁴ <https://eits.ria.ee/>

⁵ Heaks kiidetud Kultuuriministeeriumi IT nõukogu 31.10.2022 koosolekul.